

Sygn. akt: I Ns 706/12

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lutego 2016 r.

Sąd Rejonowy w Brzesku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Wanda Zaleśna-Dziedzic

Protokolant:	Magdalena Baran

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2016 r. w Brzesku

na rozprawie

sprawy z wniosku S. B.

z udziałem D. B., E. T.

o dział spadku po J. B. i podział majątku wspólnego

postanawia:

I. ustalić, iż w skład spadku po J. B. wchodzi:

a. nieruchomość położona w miejscowości R. stanowiąca zabudowaną działkę nr (...) o pow. 0,2060 ha objęta KW nr (...),

b. środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym prowadzonym przez (...) nr PL (...)

a które jednocześnie na prawach małżeńskiej wspólności ustawowej należały do wnioskodawcy S. B.;

II. uwidocznić wykaz zmian zgodnie z mapą z projektem podziału nieruchomości sporządzoną przez geodetę uprawnionego H. Z. dnia 14.04.2014r. a wpisaną do Ewidencji Starosty B. pod nr (...) dnia 12.05.2014r. wedle której to mapy działka nr (...) o pow. 0,2060 ha dzieli się na działki:

a. nr (...) o pow. 0,1220 ha,

b. nr (...) o pow. 0,0840 ha;

III. dokonać działu spadku po J. B. i podziału majątku wspólnego J. B. i S. B. w ten sposób, iż:

- opisaną w pkt I i II a. działkę nr (...) przyznać na wyłączną własność wnioskodawcy S. B.,

- opisaną w pkt I i II b. działkę nr (...) przyznać na wyłączną własność uczestniczki E. T.,

- opisane w pkt I b. środki pieniężne przyznać po 1/2 części na rzecz uczestniczek D. B. i E. T.;

IV. zasądzić od wnioskodawcy S. B. na rzecz uczestniczki D. B. spłatę w kwocie 43918,97 zł (czterdzieści trzy tysiące dziewięćset osiemnaście złotych 97/100) płatną w 10 (dziesięciu) półrocznych ratach w kwotach po 4391,90 zł (cztery tysiące trzysta dziewięćdziesiąt jeden złotych 90/100) każda, z tym że termin płatności pierwszej raty ustalić do dnia 30.12.2016r., drugiej do dnia 30.06.2017r., trzeciej do dnia 30.12.2017r., czwartej do dnia 30.06.2018r., piątej do dnia 30.12.2018r., szóstej do dnia 30.06.2019r., siódmej do dnia 30.12.2019r., ósmej do dnia 30.06.2020r., dziewiątej do dnia 30.12.2020r., dziesiątej do dnia 30.06.2021r.- z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w uiszczeniu którejkolwiek z rat;

V. zasądzić od wnioskodawcy S. B. na rzecz uczestniczki E. T. dopłatę w kwocie 21767,97 zł (dwadzieścia jeden tysięcy siedemset sześćdziesiąt siedem złotych 97/100) płatną w 10 (dziesięciu) półrocznych ratach w kwotach po 2176,80 zł (dwa tysiące sto siedemdziesiąt sześć złotych 80/100) każda, z tym że termin płatności pierwszej raty ustalić do dnia 30.12.2016r., drugiej do dnia 30.06.2017r., trzeciej do dnia 30.12.2017r., czwartej do dnia 30.06.2018r., piątej do dnia 30.12.2018r., szóstej do dnia 30.06.2019r., siódmej do dnia 30.12.2019r., ósmej do dnia 30.06.2020r., dziewiątej do dnia 30.12.2020r., dziesiątej do dnia 30.06.2021r.- z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w uiszczeniu którejkolwiek z rat;

VI. oddalić wniosek wnioskodawcy S. B. o obniżenie spłaty dla uczestniczki D. B. i dopłaty dla uczestniczki E. T.;

VII. ustanowić hipotekę przymusową w kwocie 43918,97 zł (czterdzieści trzy tysiące dziewięćset osiemnaście złotych 97/100) na nieruchomości opisanej w pkt II a. niniejszego postanowienia a to w celu zabezpieczenia spłaty zasądzonej w pkt IV na rzecz uczestniczki D. B.;

VIII. oddalić wniosek uczestniczki E. T. o nakazanie wnioskodawcy usunięcia z działki nr (...) w miejscowości R. studzienki kanalizacyjnej;

IX. wartość przedmiotu postępowania ustalić na kwotę 276767,60 zł (dwieście siedemdziesiąt sześć tysięcy siedemset sześćdziesiąt siedem złotych 60/100);

X. nakazać ściąganie od uczestniczek E. T. i D. B. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w B. tytułem opłaty od wniosku od której wnioskodawca S. B. był zwolniony kwot po 500,00 zł (pięćset złotych) od każdej z nich;

XI. koszty postępowania pomiędzy wnioskodawcą a uczestniczkami wzajemnie znieść.

Sędzia

SR Wanda Zaleśna-Dziedzic

Sygn. akt I Ns 706/12

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 4 lutego 2016 r.

Wnioskodawca S. B. domagał się dokonania działu spadku po J. B., podziału majątku wspólnego spadkodawczyni i wnioskodawcy S. B. poprzez przyznanie na jego rzecz działki nr (...) położonej w miejscowości R., zabudowanej budynkiem mieszkalnym a na rzecz uczestniczek D. B. i E. T. środków finansowych zgromadzonych na rachunku bankowym prowadzonym przez (...) na rzecz zmarłej J. B. - po 1/2 części na rzecz każdej z nich tj. po 9 166 zł. Ostatecznie w dniu 26.01.2016 r. wnioskodawca sprecyzował żądanie i domagał się przyznania na jego rzecz działki nr (...) położonej w miejscowości R., zabudowanej budynkiem mieszkalnym zaś na rzecz uczestniczki E. T. przyznanie niezabudowanej działki nr (...) bez zasądzenia na jej rzecz dopłaty oraz poprzez zasądzenie spłaty na rzecz uczestniczki D. B. odpowiadającej wartości działki przyznanej na rzecz E. T.. Wnioskodawca domagał się rozłożenia tej spłaty na raty na maksymalny okres 10 lat i powoływał się na swoją trudną sytuację finansową. Ponadto wnioskodawca domagał się ustalenia, że środki zgromadzone na rachunku bankowym należą do spadku i nie pochodzą z polis

uczestniczek. Wniósł także o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego . Wniósł także o nie nakładanie na niego obowiązku usunięcia studzienki kanalizacyjnej na nieruchomości mającej przyspaść na rzecz uczestniczki E. T..

W uzasadnieniu powołał się na postanowienie tut. Sądu z dnia 27.06.2012 r. sygn. (...), w którym stwierdzono, że spadek po zmarłej w dniu 28.01.2006 r. J. B. na podstawie ustawy nabyli wprost wdowiec S. B. i córki D. B. i E. T. wszyscy po 1/2 części. Podał, że pozostawał ze zmarłą żoną w związku małżeńskim aż do jej śmierci, pozostawali we wspólności majątkowej i nie zawierali żadnych umów majątkowych małżeńskich. Podał, że w skład ich majątku wspólnego wchodzi w/w nieruchomości (dom wybudowany w 1982r. , który wymaga generalnego remontu) oraz środki pieniężne. Podnosił, że dążył do polubownego działu spadku. Wskazał, że jeszcze za życia spadkodawczyni uczestniczki wyjechały za granicę, założyły tam rodziny, podjęły pracę i utrzymywały jedynie sporadyczny kontakt z rodzicami. Podniósł, że kiedy w 2012 r. miał wypadek w czasie którego doznał poważnych obrażeń żadna z córek nie zaoferowała mu pomocy. Pomoc otrzymał od swojej obecnej żony R. S. i jej córki.

Uczestniczki D. B. i E. T. kilkakrotnie zmieniały swoje stanowisko w sprawie . Początkowo D. B. wskazywała, że zrzeka się swojego udziału w spadku na rzecz ojca zaś uczestniczka E. T. nie zgadzała się z działem zaproponowanym przez wnioskodawcę wskazując, że ma prawo 1/3 majątku spadkowego i domagała się przyznania na jej rzecz części nieruchomości jak również ruchomości. Jednocześnie uczestniczki zgodnie wskazywały, że w skład majątku spadkowego nie wchodzi środki zgromadzone na rachunku bankowym spadkodawczyni bowiem są to środki pochodzące z ich zlikwidowanych polis na życie.

Ostatecznie na rozprawie w dniu 26.01.2016 r. uczestniczka D. B. oświadczyła, iż domaga się w wyniku działu spadku spłaty w wysokości swojego udziału i domaga się aby do spadku nie wliczać pieniędzy z polisy. Nadto wносиła o zabezpieczenie spłaty na jej rzecz poprzez ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości spadkowej. Wnosiła o rozdzielenie kosztów postępowania pomiędzy strony postępowania, zwracając uwagę, iż poniosła w całości koszty wyceny tej nieruchomości. Uczestniczka E. T. domagała się natomiast przyznania na jej rzecz niezabudowanej działki oraz zasądzenia dopłaty odpowiadającej różnicy pomiędzy wartością działki a wartością udziału w majątku spadkowym. Wnosiła również o niezaliczanie do masy spadkowej pieniędzy zgromadzonych na rachunku bankowym jako pochodzących z polis uczestniczek. Uczestniczka wносиła o rozdzielenie kosztów postępowania na wszystkie strony postępowania oraz domagała się zobowiązania wnioskodawcy do usunięcia studzienki kanalizacyjnej znajdującej się na działce która ma przyspaść na jej rzecz. Uczestniczki podały, że w miarę możliwości odwiedzały rodziców, pomagały im finansowo a gdy ich matka zachorowała przyjechały do domu i cały czas aż do jej śmierci się nią opiekowały.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawczyni J. B. zmarła dnia 28 stycznia 2006 r. w R.. Postanowieniem z dnia 27 czerwca 2012 r. sygn. akt I (...) Sąd Rejonowy w B.stwierdził, że spadek po J. B. na podstawie ustawy nabyli wprost: wdowiec S. B. i córki D. B., E. T. wszyscy po 1/3 części.

Dowód: zalegające w aktach Sądu Rejonowego w B.sygn. (...) postanowienie Sądu Rejonowego w B. z dnia 27.06.2012 r. k. 33.

Spadkodawczyni J. B. zd. Ł. i S. B. zawarli związek małżeński w dniu 11.11.1973 r. w Urzędzie Stanu Cywilnego w S..

Dowód: zalegający w aktach Sądu Rejonowego w B. sygn. (...) odpis skrócony aktu małżeństwa k. 6.

Spadkodawczyni J. B. była zatrudniona w (...)w T. (...)w B. – w pełnym wymiarze czasu pracy od dnia 3 marca 1986 do 6 marca 1989. Umowa została rozwiązana za porozumieniem stron.

Dowód: zaświadczenie (...)z dnia 8.11.2012 r. k. 91.

Działka ewidencyjna nr (...) o pow. 0,2062 ha położona w miejscowości R. objęta jest KW nr (...). W dziale II tej księgi wieczystej jako właściciele wpisani są J. B. i S. B. na prawach małżeńskiej wspólności majątkowej. Zgodnie z aktem

notarialnym Rep. A nr (...) – umowa sprzedaży z dnia 21.06.1979 r. J. B. zakupiła wymienioną nieruchomość od S. M. i jednocześnie w umowie oświadczyła, że nabycie tej nieruchomości następuje z majątku dorobkowego z mężem S. B..

Zgodnie z zapisem w ewidencji gruntów dział nr (...) posiada powierzchnię 0,2060 ha i stanowi grunty orne RVI (0,0840 ha) oraz tereny mieszkaniowe B (0,1220 ha).

Dowód: odpis KW nr (...) k. 45-46, zalegający w aktach KW nr (...) (...)akt notarialny Rep. A nr (...) z dnia 21.06.1979 r., opinia biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości mgr inż. W. G. z dnia 3.11.2015 r. k. 303-325 wraz opinią uzupełniającą z dnia 15.01.2016 k. 352.

Na rachunku o numerze (...) prowadzonym przez (...) na rzecz J. B. zapisane są środki pieniężne w kwocie 18 332,00 zł.

Dowód: pismo (...) z dnia 29.08.2012 r. k. 12 oraz zaświadczenie z dnia 11.12.2012 r. k. 111.

Uczestniczka D. B. zawarła w dniu 13.08.1999 r. z (...)S.A. umowę ubezpieczenia na życie ((...)) potwierdzoną polisą o numerze (...). Przedmiotowa polisa została zlikwidowana 03.08.2005 r. przez D. B. i z tego tytułu (...)wypłaciło 6 642,93 zł przekazem pocztowym na ówczesny adres zamieszkania klientki.

Uczestniczka E. T. zawarła z (...)S.A. umowy ubezpieczenia na życie nr (...) ((...)) oraz nr (...) – ((...)). Polisa nr (...) została zlikwidowana 03.08.2005 r. przez E. T. i z tego tytułu (...)wypłaciło 6 465,14 zł przekazem pocztowym na ówczesny adres zamieszkania klientki. Umowa ubezpieczenia nr (...) nadal funkcjonuje w statusie czynnym.

Dowód: pismo (...) do E. B. z dnia 3.08.2010 r. k. 105, pismo (...) z dnia 18.06.2013 r. k. 154.

Uczestniczki D. B. i E. T. jeszcze za życia spadkodawczyni J. B. wyjechały do N. do pracy, wyszły za mąż. Na wyżej opisane polisy na życie uczestniczki wpłacały pieniądze zarobione w N..

Kiedy uczestniczki przyjeżdżały do Polski to brały matkę do K., na zakupy.

Dowód: zeznania uczestniczki D. B. k. 291-292, zeznania wnioskodawcy S. B. k. 359-360.

J. B. w dniu 07.09.2005 r. zakupiła za kwotę 13 000 zł - pochodzącą ze zlikwidowanych polis uczestniczek - papiery wartościowe (...) - nr rachunku rejestrowego (...). W dniu 07.09.2007 r. na wymienionym rachunku została wykonana następująca operacja: wykup – kapitał kwota 13 000 zł; wykup – odsetki kwota 1128,40 zł; podatek kwota -214 zł.

Dowód: pismo (...) z dnia 17.07.2013 r. wraz z historią operacji papierów wartościowych oraz historią operacji finansowych rachunku rejestrowego nr (...) k. 163-165, zeznania uczestniczki D. B. k. 291-292, częściowo zeznania wnioskodawcy S. B. k. 359-360.

Uczestniczka E. T. dokonywała przelewów na rzecz wnioskodawcy S. B. w kwocie: 100 euro w dniu 07.01.2011 r., 100 euro w dniu 16.08.2010 r., 100 euro w dniu 26.11.2009 r., 150 euro w dniu 5.08.2009 r., 100 euro w dniu 8.07.2009 r., 500 euro w dniu 27.05.2009 r., 200 euro w dniu 16.02.2009 r.

Uczestniczka E. T. kupowała sprzęty do domu w R..

Dowód: kserokopie potwierdzenia przelewów k. 93-99, zeznania uczestniczki D. B. k. 291-292, częściowo zeznania wnioskodawcy S. B. k. 359-360.

Kiedy matka uczestniczek J. B. zachorowała uczestniczki przyjechały do Polski i się nią opiekowały od października aż do jej śmierci w styczniu 2006 r., wtedy nie pracowały i utrzymywały się ze swoich oszczędności.

Dowód: zeznania uczestniczki D. B. k. 291-292, zeznania wnioskodawcy S. B. k. 359-360.

Żadna z uczestniczek nie korzysta ze składników majątku spadkowego.

Dowód: zeznania uczestniczki D. B. k. 291-292, zeznania wnioskodawcy S. B. k. 359-360.

W 2012r. wnioskodawca miał wypadek, spadł z 8 metrów z dachu swojego domu i po tym wypadku córki mu nie pomagały, nie odwiedzały go, nie dały pieniędzy na leczenie. Wnioskodawca korzystał z pomocy córki obecnej swojej żony, która dała mu 1000 zł na lekarstwa. Wnioskodawca ma żal do córek, że nie pomagały mu jak był po wypadku.

Dowód: zeznania wnioskodawcy S. B. k. 359-360.

Pismami z dnia 1.08.2012 r. wnioskodawca S. B. zwrócił się do każdej z córek: uczestniczki D. B. i E. T. z propozycją działu spadku (zabudowana domem nieruchomości nr (...) w R. oraz 20 sztuk obligacji) po zmarłej J. B. jednak uczestnicy postępowania nie doszli do porozumienia.

Dowód: pismo wnioskodawcy z dnia 1.08.2012 r. do uczestniczek: D. B. k. 13-14, E. T. k. 15-16, pismo E. T. z dnia 10.08.2012 r. k. 17, zeznania uczestniczki D. B. k. 291-292, zeznania wnioskodawcy S. B. k. 359-360.

Uczestniczka D. B. ma 41 lat, z zawodu jest technikiem ekonomistą - księgową, mieszka N.. Od marca 2008r. jest mężatką, wyszła za mąż za N., jednak nie ma obywatelstwa (...). W N. zamieszkuje z mężem w mieszkaniu wynajętym od państwa, jest w trakcie rozwodu. W N. ma umowę na stałe i od wielu lat pracuje w tym samym miejscu pracy. Uczestniczka zarabia a oprócz tego w związku z rozwodem w N. pobiera alimenty od męża. Uczestniczka zamierza zostać w N., nie zamierza wracać do P.. Uczestniczka nie ma możliwości korzystania z domu rodzinnego w R., nie ma klucza od domu i do bramki. Na dzień dzisiejszy nie ma dobrej sytuacji majątkowej.

Dowód: zeznania uczestniczki D. B. k. 291-292.

Wnioskodawca S. B. ma 68 lat, jest emerytem, 4 lata temu ożenił się ponownie i obecnie w domu w R. mieszka z żoną. Wnioskodawca nie ma żadnych oszczędności. Utrzymuje się z emerytury w kwocie 900 zł netto. Żona jego ma 670 zł renty netto na miesiąc. Po wypadku z 2012r. wnioskodawca wziął pożyczkę w banku w kwocie 10 000 zł, bo nie miał się za co leczyć, spłaca pożyczkę w (...) po 200 zł miesięcznie . Do spłacenia pozostała mu jeszcze znaczna kwota.

Wnioskodawca pracował w N., wyjeżdżał także po tym jak przeszedł na emeryturę . Ostatni raz był w N. w pracy przed śmiercią żony. Z tytułu tej pracy wnioskodawca osiągał różne dochody w zależności od ilości przepracowanych godzin. Zarabiał przeważnie około 800 marek. Żona wnioskodawcy była w tym czasie na rencie , która wynosiła około 540 zł. Pieniądze które wnioskodawca zarabiał były przeznaczone na życie.

Wnioskodawca ma plan, żeby sprzedać całość majątku spadkowego, kupić sobie małe mieszkanie i spłacić uczestniczki .

Dowód: zeznania wnioskodawcy S. B. k. 359-360.

Biegła z zakresu geodezji przedstawiła projekt podziału działki nr (...) w R. według trzech wariantów:

- I –zgodnie z propozycją wnioskodawcy według którego granica przebiega po zachodniej ścianie budynku gospodarczego – garażu. Nowe działki po podziale wg tego wariantu miałyby powierzchnię – (...) – 0,11 ha, a działka (...) – 0,10 ha; granice podziału działki (...) w tym wariantcie biegła zaznaczyła na projekcie kolorem czerwonym,
- II - według wskazań uczestniczki E. T. zgodnie z którym granica przebiega po wschodniej ścianie budynku gospodarczego – garażu. Nowe działki po podziale wg tego wariantu miałyby powierzchnię – (...) – 0,12 ha, a działka (...) – 0,09 ha; granice podziału działki (...) w tym wariantcie biegła zaznaczyła na projekcie kolorem różowym.
- III - według wskazań wnioskodawcy zgodnie z którym granica przebiega 3 m od wschodniej ściany budynku gospodarczego – garażu w głąb działki. Nowe działki po podziale wg tego wariantu miałyby powierzchnię – (...)– 0,13

ha, a działka (...) – 0,08 ha; granice podziału działki (...) w tym wariantcie biegła zaznaczyła na projekcie kolorem niebieskim.

Powierzchnie projektowanych działek jako przybliżone biegła liczyła ze współrzędnych w obrębie granicy działki a nie po ogrodzeniu. Działka nr (...) jest w całości ogrodzona; na mapie zostało przedstawione ogrodzenie, które nie przebiega po granicy. Od strony północnej przebiega ono ok. 0,40 m w głąb działki i w taki sam sposób od strony południowej natomiast od strony wschodniej i zachodniej ogrodzenie wchodzi częściowo na działki sąsiednie.

Działka ewidencyjna nr (...) o pow. 0,2060 położona w R. została podzielona (zgodnie z II wariantem) operatem nr (...) z dnia 12.05.2014 r. na działki ewidencyjne nr (...) o pow. 0,1220 ha i nr (...) o pow. 0,0840 ha.

Dowód: opinia biegłego sądowego z zakresu geodezji H. Z. z dnia 5.09.2013 r. k. 169-173 wraz z opinią uzupełniającą: z dnia 19.10.2013 r. k. 187, z dnia 2.12.2013 r. k. 200 i z dnia 12.05.2014 r. k. 230.

Wartość rynkowa nieruchomości położonej w miejscowości R. z uwzględnieniem podziału działki ewidencyjnej nr (...) na działki nr: (...) wynosi 250 198 zł dla działki nr (...) i 22 151 zł dla działki nr (...).

Działka nr (...) położona jest w części na terenach zabudowy mieszkaniowo- jednorodzinnej oraz na terenach dróg publicznych gminnych dojazdowych (w części ok. 2 ary). Działka wykorzystywana jest zgodnie z przeznaczeniem, zabudowana jest budynkiem mieszkalnym jednorodzinny oraz budynkami gospodarczymi.

Działka nr (...) (po podziale) o pow. 1220 m² ma korzystny regularny kształt i wymiary dł. 42-48 m szer. 26 m, teren płaski. Dojazd do niej zapewnia droga publiczna asfaltowa z wjazdem od strony południowej. Działka jest uzbrojona w sieć elektryczną, wodociągową i gazową. Na działce stoi budynek mieszkalny parterowy częściowo podpiwniczony, który został wybudowany w latach 80 – tych XX w. Fundamenty budynku betonowe, konstrukcja tradycyjna murowana, dach drewniany kryty blachą. Budynek jest otynkowany ale nie jest ocieplony. Powierzchnia użytkowa budynku wynosi 154,62 m². Pomieszczenia w przyziemiu budynku to: ganek, hol, kuchnia, przedpokój, dwa pokoje, WC, łazienka oraz hydrofornia i kotłownia, które stanowią pomieszczenia gospodarcze. Pomieszczenia na parterze budynku to: hol, pokój, przedpokój oraz 3 pokoje. W budynku jest stolarka okienna PCV, stolarka drzwiowa zewnętrzna drewniana, wewnętrzna typowa płytowa. Na parterze tynki wewnętrzne cementowo wapienne częściowo z gładzią gipsową, kryte farbą emulsyjną, w 2 pokojach tapeta ścienna, posadzki w 2 pokojach panele podłogowe, w pozostałych klepki sosnowe. W przyziemiu budynku: posadzki – wc, łazienka, częściowo w kuchni płytki terakotowe, częściowo w kuchni oraz w 2 pokojach parkiet do renowacji, w przedpokoju panele podłogowe, tynki wewnętrzne cementowo – wapienne częściowo z gładzią gipsową kryte farbą emulsyjną częściowo tapetą ścienną. W holach oraz na klatce schodowej lastriko szlifowane, na ścianach okładzina z boazerii drewnianej. Instalacje wewnętrzne: elektryczna, gazowa, wodociągowa (nie funkcjonująca w kuchni) kanalizacyjna do zbiornika feralnego, CO na paliwo stałe (nie funkcjonujące od 5 lat). Aktualnie ogrzewanie stanowią 2 piece kaflowe (1 w kuchni). Ogólny stan techniczny budynku oraz standard wykończenia określono jako średni. Budynek gospodarczy murowany kryty dachem w konstrukcji drewnianej z pokryciem z blachy z 1985 r. posadzka betonowa. Powierzchnia użytkowa to 51,66 m². Od strony południowej drewniana altana kryta blachą stan zły oraz od strony wschodniej garaż dwustanowiskowy murowany kryty blachą o pow. 12,95 m², 12,94 m². Posadzki betonowe, stolarka drzwiowa drewniana. Do garaży dobudówka murowana WC o pow. 1,01 m². Działka jest zabudowana i ogrodzona, pozostała część niezabudowana porośnięta jest trawą, pojedynczymi drzewami, krzewami ozdobnymi, utwardzonym placem oraz chodnikiem.

Działka nr (...) (po podziale) o pow. 840 m² ma regularny kształt prostokąta o wymiarach dł. 35m szer. 23 m. Dojazd do działki drogą publiczną asfaltową z wjazdem od strony południowej. Działka jest niezabudowana i częściowo ogrodzona (z 3 stron), porośnięta trawą, na działce znajduje się studnia betonowa z 2 kręgów fi 100.

Wymienione działki nr (...) położone są przy bocznej wąskiej drodze asfaltowej, w niedalekiej odległości od Kościoła, sklepu oraz głównej drogi przechodzącej przez wieś. Sąsiedztwo stanowią tereny zabudowane i wykorzystywane mieszkaniowo oraz tereny niezabudowane. Okolica jest cicha, spokojna brak uciążliwości.

Wartość rynkową wymienionych działek nr (...) biegły wyliczył na podstawie przeprowadzonej analizy rynku w oparciu o bazy nieruchomości podobnych na podstawie wyceny wykonanej według metody korygowania ceny średniej mieszczącej się w podejściu porównawczym.

Dowód: opinia biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości mgr inż. W. G. z dnia 3.11.2015 r. k. 303-325 wraz opinią uzupełniającą z dnia 15.01.2016 k. 352, zdjęcia fotograficzne k. 137.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów, zeznań uczestniczki i wnioskodawcy oraz opinii biegłych sądowych.

Moc dowodowa przedłożonych w sprawie dokumentów w postaci postanowienia Sądu, odpisu z księgi wieczystej, umowy notarialnej, odpisu skróconego aktu małżeństwa, pism ubezpieczyciela, pism, zaświadczeń i historii operacji na rachunku w (...), potwierdzeń przelewów, zaświadczenia pracodawcy, pism stron - nie była kwestionowana przez strony, nie budziła zastrzeżeń Sądu co do ich wiarygodności, dlatego zasługiwały na wiarę. Większość z przedłożonych dokumentów to dokumenty urzędowe, które korzystały z domniemania autentyczności i prawdziwości.

Sąd podzielił sporządzone w sprawie opinie biegłych, a to opinię biegłego z zakresu szacowania nieruchomości mgr inż. W. G. oraz opinię biegłego z zakresu geodezji H. Z.. Opinie zostały sporządzone na odpowiednim poziomie wiedzy fachowej, rzetelnie, udzielają odpowiedzi na pytania Sądu, a wnioski płynące z tych opinii były jasne i logiczne. Sąd wydając postanowienie oparł się na opinii biegłych, w szczególności w zakresie podziału tych nieruchomości oraz wyceny nieruchomości objętych działem spadku.

Podstawę ustaleń Sądu stanowiły także dowody osobowe w postaci zeznań uczestniczki D. B. oraz wnioskodawcy S. B.. Dla Sądu były wiarygodne ich zeznania kiedy spontanicznie i zgodnie wskazywali, że zabudowana działka w R. była przedmiotem wspólności majątkowej wnioskodawcy i spadkodawczyni, że uczestniczki wyjechały do N. do pracy i tam wyszły za mąż, a w czasie choroby matki przyjechały do P. i opiekowały się nią aż do jej śmierci czy też, że uczestniczki miały polisy na życie bowiem ich zeznania w tym zakresie znajdują odzwierciedlenie w pozostałym materiale dowodowym (odpis KW, akt notarialny, pisma ubezpieczyciela). Także w pozostałym zakresie tj. tam, gdzie ich zeznania były ze sobą zgodne bądź znajdowały odzwierciedlenie w wiarygodnych dowodach zasługiwały na wiarę. Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy w tej ich części, w której wskazywał, że nie otrzymywał od 2010r. żadnych przelewów pieniężnych od córki E. T. oraz, że zgromadzone na rachunku spadkodawczyni w (...) środki pieniężne nie pochodzą ze zlikwidowanych polis uczestniczek. W tym zakresie zarówno dokumenty w postaci przelewów z lat 2009-2011 na rzecz wnioskodawcy, pisma ubezpieczyciela jak również pisma i historia operacji na rachunku (...) oraz również zeznania uczestniczki (którym Sąd dał wiarę w tej części) bez wątpienia wskazują, że takie zdarzenia miały miejsce. Szczegółowo do tej kwestii Sąd odniesie się poniżej w rozważaniach prawnych.

Pozostały materiał dowodowy zebrany w przedmiotowej sprawie Sąd pominął jako nieistotny do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Wspólność majątku spadkowego jest traktowana jako stan przejściowy, jej zniesienie może nastąpić w każdym czasie, na żądanie uprawnionych, w formie działu spadku. Dział spadku regulują art. 1037-1046 kc, w tym zakresie także stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zniesienia współwłasności w częściach ułamkowych (art. 210 - 212 oraz 220 kc) oraz przepisy regulujące postępowanie w sprawach o zniesienie współwłasności (art. 680 - 689, 606 - 608, 617 - 625 kpc). Dział spadku może nastąpić w dwojaki sposób, bądź na mocy umowy zawartej pomiędzy wszystkimi spadkobiercami, bądź na mocy orzeczenia sądu (art. 1037 § 1 kc). Skutkiem działu jest uregulowanie stosunków

pomiędzy współspadkobiercami w zakresie składników spadku, jak też odpowiedzialności za długi spadkowe. Sądowe postępowanie w sprawie o dział spadku regulują - przede wszystkim - przepisy art. 680 - 689 kpc. Wniosek o dział spadku może złożyć - przede wszystkim - spadkobierca, nabywca spadku lub udziału w spadku, ich spadkobiercy, wierzyciel spadkobiercy po zajęciu udziału spadkobiercy.

Spadkobiercy nabywają spadek w stanie istniejącym w chwili jego otwarcia. Ze zgromadzonego materiału dowodowego w niniejszej sprawie wynika, że postanowieniem z dnia 27 czerwca 2012 r. sygn. akt (...) Sąd Rejonowy w B. stwierdził, że spadek po J. B. na podstawie ustawy nabyli wprost: wdowiec S. B. i córki D. B., E. T. wszyscy po 1/3 części.

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca S. B. ostatecznie domagał się przyznania na jego rzecz działki nr (...) położonej w R. a na własność uczestniczki E. T. działki nr (...) bez dopłat oraz zasądzenie spłaty na rzecz uczestniczki D. B. odpowiadającej wartości działki przyznanej na rzecz E. T.. Wnioskodawca domagał się także ustalenia, że środki zgromadzone na rachunku bankowym nie pochodzą z polis uczestniczek. Natomiast uczestniczka D. B. domaga się spłaty w wysokości swojego udziału a uczestniczka E. T. domagała przyznania na jej rzecz niezabudowanej działki oraz zasądzenia dopłaty odpowiadającej różnicy pomiędzy wartością działki a wartością udziału w majątku spadkowym. Jednocześnie uczestniczki domagały się aby do spadku nie wliczać pieniędzy z ich zlikwidowanych polis.

Przeprowadzenie działu spadku wymaga uprzedniego i prawidłowego ustalenia składu spadku. Skład i wartość spadku podlegającego podziałowi ustala sąd (art. 684 kpc). Ustalenia te powinny być poczynione na podstawie dowodów aktualnych w chwili dokonywania podziału (post. SN z dnia 16 marca 1994 r., II CRN 31/94, Wokanda 1994, nr 9, poz. 9). Należy tego dokonać z całą dbałością o to, aby dowody, a w szczególności dokumenty będące podstawą ustaleń, odzwierciedlały stan prawny istniejący w chwili dokonywania podziału. O rozstrzygnięciach działowych decydują okoliczności istniejące w tej właśnie chwili (por. Elżbieta Skowrońska – Bocian, Jacek Wierciński komentarz do art. 1037 kc, Lex/2013). Sąd spadku ma obowiązek rozstrzygnięcia, czy dany przedmiot należy do spadku (art. 684 i 685 kpc). Skład spadku ustala się według stanu z chwili otwarcia spadku, a jego wartość według cen obowiązujących w chwili orzekania o działale (por. uchwała SN z dnia 27 września 1974 r., III CZP 58/74, OSN 1975, nr 6, poz. 90, A. Kidyba komentarz do art. 1037 kc, Lex/2011).

Przedmiotem spadku są jedynie te składniki majątkowe, które należały do spadkodawcy na dzień otwarcia spadku. Spadek to ogół praw i obowiązków należących do spadkodawcy w chwili jego śmierci i przechodzących na jego następców prawnych (por. art. 922, 924, 925 kc).

Należy jednak wskazać, że pomimo obowiązku ustalenia z urzędu składu majątku spadkowego sąd nie ma obowiązku prowadzenia dochodzenia w zakresie istnienia majątku podlegającego działowi (zob. postanowienie SN z 18 stycznia 1968 r., III CR 97/67, OSNCP 1968, nr 10, poz. 169, LexisNexis nr 315541, Piotr Prus Komentarz do art. 684 Kodeksu postępowania cywilnego, Lex/2013). Skład spadku, który ma być przedmiotem działu, sąd ustala w zasadzie na podstawie wyjaśnień uczestników, którzy wskazują jakie składniki majątkowe należały do spadkodawcy na dzień otwarcia spadku. Jeżeli jednak zachodzą w tym względzie sprzeczności, obowiązkiem sądu jest ich wyjaśnienie. W każdym wypadku wymaga udowodnienia własności nieruchomości spadkowej (tak postanowienie SN z 11 marca 1985 r., III CRN 52/85, LexisNexis nr 315537).

W rozpoznawanej sprawie przedmiot postępowania stanowią: zabudowana działka nr (...) o pow. 0,2060 ha położona w R., objęta KW nr (...), która operatem nr (...) z dnia 12.05.2014 r. podzieliła się na działki nr (...) o pow. 0,1220 ha i nr (...) o pow. 0,0840 ha (niesporne pomiędzy stronami) oraz środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym prowadzonym przez (...) nr PL (...) na rzecz spadkodawczyni J. B. (sporne pomiędzy stronami). Odnośnie tych ostatnich Sąd uznał, że skoro wymienione środki pieniężne pozostawały w chwili śmierci spadkodawczyni na jej rachunku to również wchodziły w skład spadku po J. B., jednak z uwagi na poczynione w sprawie ustalenia Sąd przyjął, że znaczna ich część pochodziła ze zlikwidowanych polis na życie uczestniczek. Świadczą o tym nie tylko zeznania uczestniczki D. B. (które Sąd uznał w tej części za wiarygodne) ale w szczególności pisma z (...) z wyszczególnionymi operacjami na koncie spadkodawczyni. Z dokumentów tych wynika, że każda z uczestniczek zawarła z (...) S.A. umowę

ubezpieczenia na życie (...) - polisa o nr (...) z dnia 13.08.1999 r. i nr (...) – obie z dnia 13.08.1999r.). Następnie przedmiotowe polisy zostały zlikwidowane dnia 03.08.2005 r. przez uczestniczki i z tego tytułu Towarzystwo wypłaciło na ich rzecz kwoty 6 642,93 zł i 6 465,14 zł przekazem pocztowym na ówczesny adres zamieszkania uczestniczek tj. R.. Przedmiotowe pieniądze w kwocie 13 000 zł na prośbę uczestniczek ich matka J. B. w dniu 07.09.2005 r. wpłaciła (zakupiła papiery wartościowe) na swoje konto w (...) co znajduje odzwierciedlenie w wykonanych operacjach na tym rachunku (k. 164-165). Nadto należy podkreślić, że uczestniczki E. T. i D. B. w pismach procesowych od samego początku utrzymywały, że te właśnie pieniądze pochodzą ich zlikwidowanych polis. Zatem skoro wnioskodawca, twierdząc odmiennie nie przedłożył żadnych dowodów na poparcie swoich twierdzeń (dowód wpłaty kwoty 13000 zł z dnia 7.09.2005 r. okazany na rozprawie w dniu 26.01.2016 r. świadczy jedynie o dokonanej operacji, nie wykazując źródła pochodzenia pieniędzy), Sąd uznał na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, że pieniądze ze zlikwidowanych polis uczestniczek J. B. wpłaciła na swoje konto a co będzie miało wyraz w końcowych wyliczeniach działowych. Jednocześnie trzeba wskazać, że na wymienionym rachunku postaje kwota 18 332 zł, z tym, że tylko kwota 4417,60 zł - zgodnie z operacją na tym rachunku w dniu 07.09.2007 r: wykup – kapitał kwota 13 000 zł; wykup – odsetki kwota 1128,40 zł; podatek kwota -214 zł - nie pochodzi z pieniędzy wpłaconych ze zlikwidowanych polis a ze środków spadkodawczyni pozostających na tym rachunku (13000 zł + 1128,40 zł = 14 128,40 zł – 214 zł = 13 914,40 zł; 18332 zł – 13 914,40 zł = 4417,60 zł). Zatem tylko ta kwota 4417,60 zł będzie uwzględniona w ostatecznych rozliczeniach działowych pomiędzy wnioskodawcą a uczestniczkami. Pozostała kwota na tym rachunku tj. 13 914,40 zł należy się zgodnie z wyżej opisanym stanowiskiem jedynie uczestniczkom.

Zgodnie z opinią biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości mgr inż. W. G. wartość rynkowa nieruchomości w R. wynosi dla działki nr (...) - 250 198 zł a dla działki nr (...) - 22 151 zł.

Należy wskazać, że ustalony w przedmiotowej sprawie majątek spadkowy po J. B. był objęty wspólnością majątkową małżeńską. Wnioskodawcy S. B. z tytułu udziału w majątku wspólnym przysługuje (art. 43 i art. 46 k.r.io.) połowa majątku wspólnego, jak również 1/3 z tytułu spadku (art. 931 § 1 kc) tj. 5/6. Sąd w przedmiotowej sprawie ustalił wartość przedmiotu postępowania na kwotę 276 767,60 zł (250 198 zł + 22 151 zł + 4 417,60 zł) zatem wartość połowy majątku wspólnego S. B. stanowi kwotę 138 383,80 zł. Pozostała część spadku 138 383,80 zł przypada w 1/3 S. B., w 1/3 D. B. i w 1/3 E. T. czyli po 46 127,93 zł.

Wnioskodawca domagał się przyznania na jego rzecz działki nr (...) w R., uczestniczka E. T. działki nr (...) (strony były co do tego zgodne) a uczestniczka D. B. odpowiedniej do jej udziału spłaty .

Mając to na uwadze Sąd przyznał na wyłączną własność wnioskodawcy działkę nr (...) o wartości 250 198 zł a na wyłączną własność uczestniczki E. T. działkę nr (...) o wartości 22 151 zł. Nadto środki pieniężne zgromadzone na rachunku w (...) Sąd przyznał po 1/2 części na rzecz uczestniczek E. T. i D. B. czyli po 9 166 zł. Skoro jednak wartość udziału w majątku spadkowym wnioskodawcy i uczestniczek wynosi po 1/3 tj. 46 127,93 zł, a uczestniczka E. otrzymała działkę o wartości 22 151 oraz kwotę 2 208,80 zł (połowa z kwoty 4 417,60 zł na rachunku pozostałej i podlegającej podziałowi) to zasadnym stało się zasądzić od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki E. T. dopłatę w kwocie 21 767,97 zł ., (46 127,93 zł - 24 359,80). Jednocześnie spłatę tej kwoty Sąd – mając na uwadze sytuację materialną wnioskodawcy , który utrzymuje się jedynie z niewysokiej emerytury rozłożył na 10 półrocznych rat w kwotach po 2 176,80 zł każda rata, przy ustalając termin płatności pierwszej raty do dnia 30.12.2016 r. i ostatniej do 30.06.2021 r.- z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat. W ocenie Sądu rozłożenie dopłaty na raty pozwoli wnioskodawcy na wywiązanie się z tego obowiązku , zaś uczestniczka z uwagi na zamieszkiwanie za granicą i osiąganie tam dochodów na innym poziomie (także przy uwzględnieniu wysokości świadczeń socjalnych) niż emerytura wnioskodawcy w P. , nie poniesie z tego powodu szkody. Takie same rozumowanie Sądu stanowiło podstawę rozłożenia spłaty zasądzonej na rzecz uczestniczki D. B..

Uczestniczka D. B. skoro nie otrzymała żadnych nieruchomości w wyniku działu spadku po matce , Sąd zasądził od wnioskodawcy na jej rzecz kwotę 43918,97zł tytułem spłaty jej udziału (1/3) w majątku spadkowym po spadkodawczyni J. B. jednocześnie uwzględniając w rozliczeniu spłaty kwotę 2208,80 zł (opisaną wyżej przy rozliczeniu ucz. E. T.). Płatność wymienionej kwoty Sąd również rozłożył na 10 półrocznych rat w kwotach po 4391,90

zł każda rata, z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat. Dla zabezpieczenia powyższej spłaty Sąd ustanowił na rzecz tej uczestniczki hipotekę przymusową w kwocie 43 918,97 zł. obciążającą przyznana wnioskodawcy działkę nr (...) położoną w R. (art. 65 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece - Dz.U.2013.707 t.j.).

Sąd oddalił wniosek wnioskodawcy o obniżenie spłaty dla uczestniczki D. B. i dopłaty dla uczestniczki E. T. z uwagi na fakt, iż nie wystąpiły żadne przesłanki uzasadniające takie żądanie wnioskodawcy. Obniżenie spłaty przewiduje przepis art. 216§2 kc w zw. z art. 1035 k.c. , jednak dotyczy on jedynie działu gospodarstwa rolnego. Nieruchomość będąca przedmiotem postępowania o powierzchni 0,20 ha bez wątpienia nie stanowiła gospodarstwa rolnego , zatem reguły dotyczące zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego , nie znajdują zastosowania w niniejszej sprawie .

Sąd oddalił wniosek uczestniczki E. T. o nakazanie wnioskodawcy usunięcie z działki nr (...) w R. studzienki kanalizacyjnej . Brak podstaw do wydania takiego orzeczenia w niniejszej sprawie , zaś sama uczestniczka po uprawomocnieniu się postanowienia działowego , już jako właściciel tej działki może podjąć stosowne działania .

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły przepisy art. 212 § 1 i § 3 kc w zw. z art. 1035 kc i art. 46 k.r.o.

Sąd uznał, że terminy wyznaczone wnioskodawcy do uiszczenia dopłaty i spłaty na rzecz uczestniczek są wystarczające aby wnioskodawca mógł się przygotować finansowo.

Mając na uwadze powyższe okoliczności na mocy powołanych przepisów orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 2 kpc. Wnioskodawca – z uwagi na swoją trudną sytuację materialną , zwłaszcza niewielkie bieżące dochody odpowiadające kwocie emerytury, był zwolniony od ponoszenia kosztów sądowych w całości, a na jego rzecz nie została zasądzona ani spłata , ani dopłata . W tej sytuacji Sąd obciążył kosztami sądowymi uczestniczki i na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych - nakazał pobrać od nich na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w B. kwoty po 500 zł tytułem opłaty od wniosku (1000 zł) . Sąd obciążył uczestniczki także kosztami opinii biegłych . Uczestniczka E. T. domagała się podziału działki nr (...) i to ona pokryła koszty opinii biegłego z zakresu geodezji. Z kolei uczestniczka D. B. domagała się spłaty a ponieważ nie było porozumienia w tej kwestii konieczne stało się oszacowanie nieruchomości przez biegłego i tym samym wyliczenie spłaty. Koszty opinii tego biegłego pokryła w całości D. B..

Opierając się na w/w przepisie Sąd zniósł koszty postępowania pomiędzy wnioskodawcą i uczestniczkami . Były to w szczególności koszty zastępstwa procesowego stron , z których każda była reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru.

SSR Wanda Zaleśna - Dziedzic